

GREEN IS GOOD!

ÉREZD MAGAD ZÖLDBEN!

GRÜN IST GUT!

ZIELEŇ JEST OKEY!

ZELENÁ JE DOBRÁ!

ZELENO JE DOBRO!

VERDE È SPERANZA!

TARTALOMJEGYZÉK

1. MIRŐL, MIÉRT ÉS KINEK?

- 1.1 Városi zöldfelületek (Urban Green Space) és a Városi zöldövezetek (Urban Green Belts)
- 1.2 A kézikönyv célja
- 1.3 Kiknek hasznos ez a kézikönyv és hogyan érdemes használni?

4

4

5

6

2. IRÁNYVONALAK ÉS KULCSFOGALMAK

7

3. ESETTANULMÁNYOK AZ INNOVATÍV VÁROSI ZÖLDFELÜLET MENEDZSMENT SORÁN HASZNÁLT ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK ALKALMAZÁSÁRÓL

- 3.1 Műveletek, eszközök és módszerek kombinálása
- 3.2 GIS-eszközök – az adatok, mutatók és elemzések legjobb felhasználása (G)
- 3.3 A közösségi részvétel módszerei és eszközei (K)
- 3.4 A több érdekelt részvételével zajló irányítási megközelítések alkalmazására szolgáló eszközök (M-menedzsment)

9

9

10

15

26

4. ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK KOMBINÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGE

30

REFERENCIÁK

32

1. MIRŐL, MIÉRT ÉS KINEK?

1.1 VÁROSI ZÖLDFELÜLETEK (URBAN GREEN SPACE) ÉS A VÁROSI ZÖLD-ÖVEZETEK (URBAN GREEN BELTS)

A **Városi zöldövezetek projekt (UGB PROJEKT, Urban Green Belts)** partnereinek fő célkitűzése a városi zöldfelületekkel kapcsolatos állami/önkormányzati szektor tervezési, kezelési és döntéshozatali kapacitásának javítása volt annak érdekében, hogy integrált, fenntartható zöldfelület-tervezés és menedzsment rendszerek jöhessenek létre.

A **Városi zöldfelület (UGS, Urban green space)** számos környezeti, társadalmi-rekreációs és gazdasági hasznot nyújt a városoknak és a lakosságának. Élhetőbbé teszi a lakó- és munkahelyi környezetet, javítja a település ökológiai adottságait, és erősíti annak az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rugalmasságát.

A jelenlegi urbanizációs és szuburbanizációs folyamatok a természetes és természetközeli zöldfelületeket mindinkább veszélybe sodorják. Ma már az egyre aprózódó élőhelyek biológiai sokféleségének csökkenése szemellátható folyamat.

A zöldfelületek átgondolt bővítésével és kezelésével számos káros környezeti hatás és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázat elkerülhető.

Ezt a folyamatot segíti az innovatív városi zöldfelület menedzsment (smart

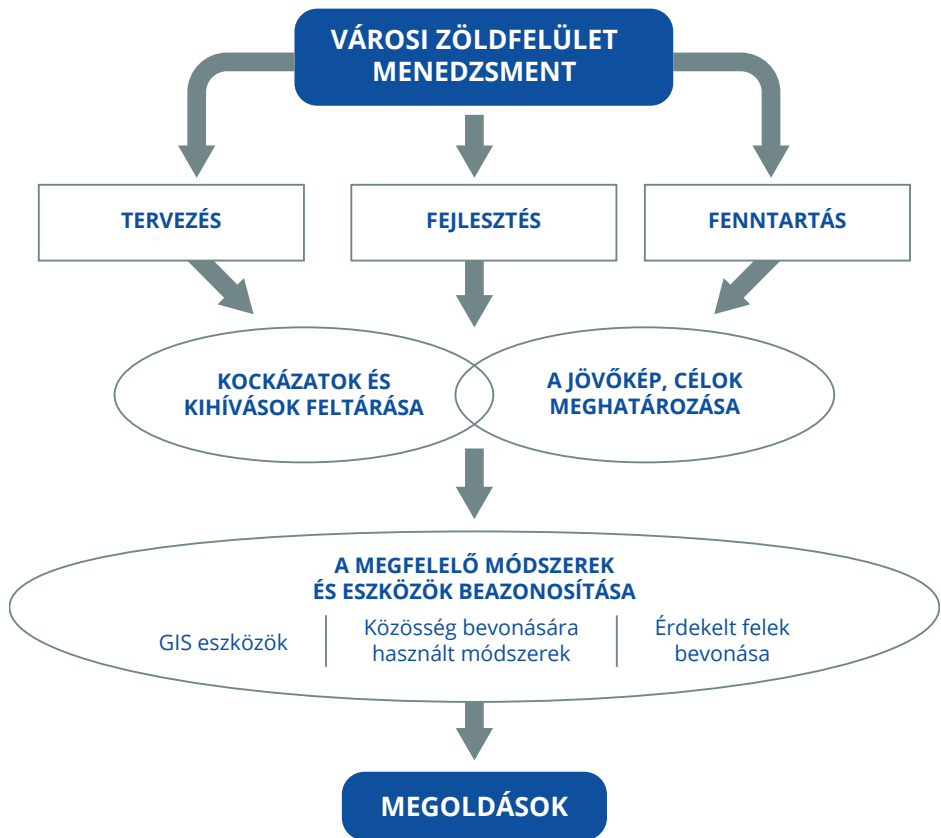
urban green space governance), amely iránt az igény növekvő tendenciát mutat. A városi zöldfelület-menedzsmentben rejlő kihívások vizsgálatát követően a projekt-partnerek, egy fenntartható folyamat érdekében, innovatív módszereket és eszközöket dolgoztak ki. Munkájuk során az alábbi szempontokat vették figyelembe:

1. A „zöld infrastruktúra” fogalmának (GI, Green Infrastructure) jobb megértése és az innovatív megoldások közé való beépítése ökológiai, gazdasági és társadalmi előnyöket nyújthat a helyi döntéshozóknak. A projekt folyamán olyan földrajzi információs rendszeren alapuló (GIS-alapú) területtervezési, döntéstámogató eszköz került kidolgozásra, amely segíti a zöld infrastruktúra könynyebb alkalmazását a stratégiai tervezésben.
2. Tapasztalatok szerint a zöldfelület-gazdálkodás társadalmi és gazdasági fenntarthatóságának biztosítása érdekében a tervezési és végrehajtási folyamatok elengedhetetlen része a közösség bevonása. A cél érdekében olyan közösségi szerepvállalást erősítő újszerű technikák születtek, melyek segítik a civil szervezetek és a lakosság bekapcsolását, tudatosságuk növelését.
3. Annak ellenére, hogy a hatékony zöldfelület menedzsmentben elkerülhetetlenek a több érdekelt fél részvételén alapuló folyamatok, az ehhez kapcsolódó módszerek mégsem elterjedtek. Ezt figyelembe véve innovatív megoldásokat tartalmazó képzési anyag készült az önkormányzatok számára. Ez az anyag segíti az együttműködést a különböző irányítási szintek és szektorok, valamint a helyi hatóságok között, mindezt a tervezési, gazdálkodási feladatok mentén teszi.

1.2 A KÉZIKÖNYV CÉLJA

A kézikönyv esettanulmányok segítségével mutatja be az UGB PROJEKT során megvalósított tevékenységeket. A projektpartnerek által megszerzett ismeretek és tapasztalatok alapján összegyűjtött tudásanyag a gyakorlatba is beépíthető, sokoldalú eszköz- és módszerkészletet mutat be az zöldfelület-menedzsment három kulcsfontosságú területén. Az eszközök és módszerek alkalmazásának lehetőségét az esettanulmányok szemléltetik.

Ez a kézikönyv elsősorban megoldásközpontú, - a városi zöldfelület menedzsment tekintetében a helyi és regionális hatóságok előtt álló kihívásokról a „Baseline study on the status quo of regional UGS governance and European good practices” (Alaptanulmány a regionális városi zöldfelület menedzsment és az európai bevált gyakorlatok egyensúlyának fenntartásáról) ad részletes leírást: <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/UGB/Baseline-Study.pdf>. (1.ábra).

1. ábra: Az innovatív városi zöldfelület-menedzsment folyamatára

1.3 KIKNEK HASZNOS EZ A KÉZIKÖNYV ÉS HOGYAN ÉRDEMES HASZNÁLNI?

A kézikönyv elsősorban a döntéshozóknak/ irányelvek létrehozóinak, tervezőknek és azon szakértőknek készült, akik kulcsfontosságú szerepet töltenek be a városi zöldfelület-menedzsmentben.

A 2. fejezet olyan általános irányzatokat és kulcsfogalmakat mutat be, amelyek napjainkban az innovatív zöldfelület menedzsmentet formálják Európa szerte és a projektpartnerek kezdeményezéseiben is.

A 3. fejezet esettanulmányok mentén mutatja be az innovatív eszközöket és módszereket.

Végül a 4. fejezet a helyi hatóságokat, döntéshozókat segítheti a megjelenő kihívások megoldásában a felsorolt eszközök és módszerek további használatának felvázolásával.

2. IRÁNYVONALAK ÉS KULCSFOGALMAK

2.1 A VÁROSI ZÖLDFELÜLET (UGS) ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉSE EURÓPÁBAN

A városi zöldfelület menedzsment átfogó kérdés, amellyel számos szakpolitika foglalkozik, de közülük kiemelkedik a természeti erőforrások kezelése valamint a fenntartható település- és területfejlesztés.

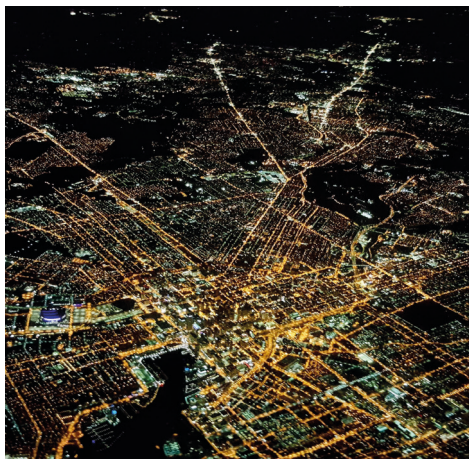
A helyi hatóságnak sokféle szerepe, kötelezettsége és lehetősége van ezen a területen, amelyeket több irányvonal módosíthat:¹

- **Komplex megközelítések alkalmazása**
- **Zöldfelületek használata, mint szabadtéri közösségi tér**
- **A gazdátlan területek zöldfelületté alakítása**
- **A részvételen alapuló kormányzást célzó megközelítések erősítése**
- **Települések újra zöldítése természetközeli módszerekkel**
- **A városi mezőgazdaság népszerűsítése és bővítése**
- **Zöldtetők és zöldfalak kialakítása**
- **Digitális megoldások használata a városi zöldfelület menedzsment irányításának támogatására**
- **Társadalmi aktivitás és a civil csoportok**

¹ A teljes jelentés részletesebben beszámol ezekről a irányvonalokról (tendenciákról).

Funkcionális városi terület (FUA, Functional Urban Area):

A helyi hatóságok szerepük és kötelezettségeik mellett szükségszerűen jól meghatározott korlátokkal rendelkeznek jogi és fizikai értelemben is. Ennek előnye az egyértelmű nyilvános felhatalmazás és felelősségi kör, valamint a kezelhető, körbehatárolható tevékenységi terület. A természeti elemek és az

emberi tevékenységek határai azonban nehezen körbehatárolhatóak, így a zöldfelület menedzsmentben érintettek új megközelítéseket dolgoznak ki a dinamikus rendszerek (amelyekben élünk és dolgozunk) jobb elvi leírásához. Az egyik ilyen koncepció a funkcionális városi térség, ami „egy város hatásterületként jellemezhető, és amely egy városi és az azzal szoros gazdasági kapcsolatban álló környezet együtteseként értelmezhető.”²

Zöld infrastruktúra (GI, Green Infrastructure):

A zöld infrastruktúra fogalmának bevezetése segít, hogy a városrendezés, a terület- és településfejlesztés során a természeti elemek nagyobb figyelmet kapjanak

és védelmük tudatosan beépüljön a tervezési, és fenntartási feladatokba. Ennek hatására a városi zöldfelületek által nyújtott komplex ökológiai szolgáltatások támogathatják pl. az éghajlatváltozás hatásainak csökkentésére, a közlekedéstervezésre vagy a városi zöldfelületek kezelésére stb. irányuló folyamatokat. A zöld infrastruktúra nem korlátozó elemként jelenik meg, hanem alternatívát kínálhat, vagy kiegészítheti a „szürke” (műszaki) megoldásokat.

² <http://www.terport.hu/fogalomtar/funkcionalis-varosi-terseg>

3. ESETTANULMÁNYOK AZ INNOVATÍV VÁROSI ZÖLDFELÜLET MENEDZSMENT SORÁN HASZNÁLT ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK ALKALMAZÁSÁRÓL

3.1 MŰVELETEK, ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK KOMBINÁLÁSA

Az UGB projekt megvalósítása során a partnerek három fókuszterületen számos újszerű eszközt és módszert használtak fel, amelyek segítettek megfelelni a kihívásoknak. A három fókuszterület: GIS-alkalmazások, közösségi részvételt erősítő módszerek és több érdekelt fél együttműködő bevonása az irányításba.

A **magyarázó ábra** és **esettanulmányok** segítségével a következő fejezetekben azt mutatjuk be, hogy az említett módszerek és eszközök miként használhatók az innovatív városi zöldfelület menedzsmentben.

3.2 GIS-ESZKÖZÖK – AZ ADATOK, MUTATÓK ÉS ELEMZÉSEK LEGJOBB FELHASZNÁLÁSA (G)

Kiindulópont: „A zöld infrastruktúra olyan innovatív fogalom, amelynek jobb megértése ökológiai, gazdasági és társadalmi előnyöket nyújthat a helyi döntéshozóknak.”

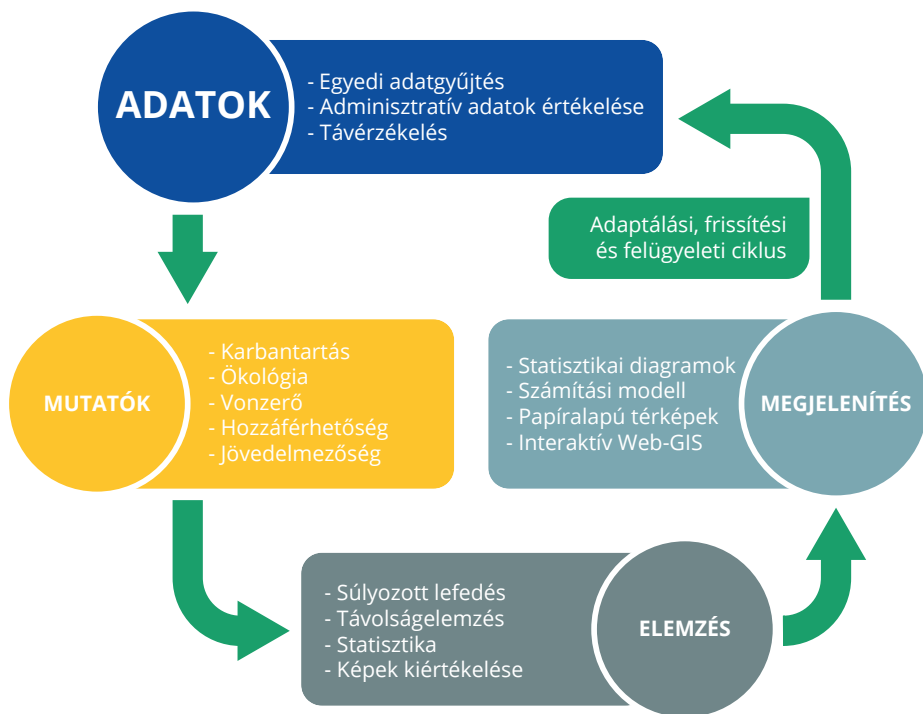

ADATOK

G-1 Egyéni adatgyűjtés: A terepi adatgyűjtés megoldható a megfelelő GPS-alapú alkalmazások, felmérések, érzékelők stb. használatával.

G-2 Adminisztratív adat értékelés: a nyílt adatportálokban, illetve az adminisztratív adatforrásokban (nyilvántartások, hivatalos statisztikák stb.) rejlő lehetőségeket kiaknázása.

G-3 Távérzékelés: fotózás/fotógyűjtés, többsávos képek/hőképek készítése, radar, lézerszkennelés.

2. ábra: GIS-eszközök alkalmazása az innovatív városi zöldfelület menedzsmentben

MUTATÓK

G-4 Fenntartás mértékét jelző mutatók: a terület mérete, fajok típusa/száma (fák, gyepfelületek stb.), a fenntartásra irányuló konkrét munkafolyamatok.

G-5 Az ökológiai szolgáltatások mértékét megalapozó mutatók: lombkorona sűrűsége, védett területek/biotópok aránya, biológiai sokféleség.

G-6 A terület vonzerejére irányuló értékmutatók: a felhasználói elégedettség, az infrastrukturális elemek állapota, burkolt felületek minősége.

G-7 A terület hozzáférhetőségének mértékmutatói: például a buszmegálló 400 m távolságban, a megközelítési útvonalak minősége/ az útvonalak biztonsága.

G-8 A terület érték mutatója: pl. a talajminőség, talaj szennyezettség

G-9 A lehetséges turisztikai potenciál megbecslésére szolgáló mutató: pl. látogatások gyakorisága, parkolóhelyek száma, kulturális/ természeti örökség elemei.

ELEMZÉS

G-10 Adatok egymásra vetítése, összehasonlítása: több bemeneti adat súlyozott értékelése harmonizált skálák használatával, integratív elemzések elvégzéséhez (pl. rekreációs index)

G-11 Távolságelemzések: az egyes objektumok közötti távolságok számítása (adott esetben úthálózat alapján) a legrövidebb út megtalálása vagy szolgáltatási területek létrehozása érdekében

G-12 Statisztikai értékelés: az adatok/eredmények összegzése pl. közösség vagy kerület szinten, a zöldfelület jellemzése és összehasonlítása érdekében.

G-13 Képek kiértékelése: távolról érzékelt adatok elemzése és értelmezése a zöldfelület sajátos jellemzőinek/struktúráinak (pl. növényzet magassága, földfelszín típusai) azonosítása vagy időbeli változásainak kimutatása érdekében.

G-14 GEOVIZUALIZÁCIÓ: Papíralapú térképek vagy webtérképek készítése az eredmények bemutatásához.

3.2.1 Zöldfelület-figyelő rendszer Felső-Salzach-völgyben (Ausztria)

A helyi hatóság

Az UGB-projektpartner **RSA iSPACE** egy kutatási szervezet, amely GIS-modelleket és innovatív zöldfelület-gazdálkodási dokumentációt biztosít a **salzburgi állami hatóság** részére. Ezen kívül szerepet játszik a helyi érdekeltek összekapcsolásában és nyilvános eseményeket szervez.

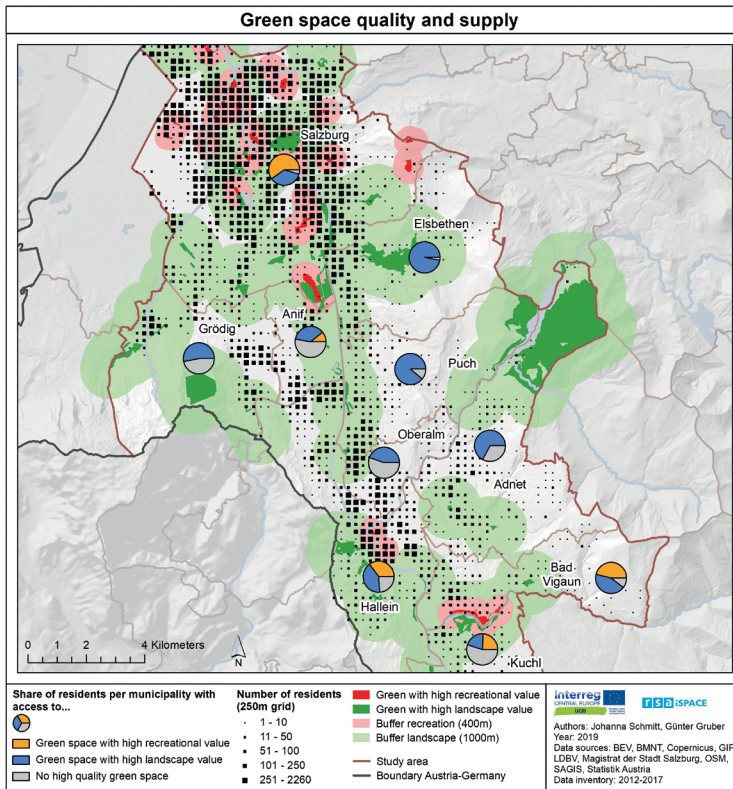
A kihívás

A Salzach-völgy felső folyószakasza Salzburg városát és tíz vidéki közösséget ölel magába. A népességnövekedés miatt, a lakosság településrendezésre vonatkozó érdekei ellentétesek a zöldfelületek megőrzésére és fenntartására irányuló lépésekkel. A hatóságoknak a közösség támogatására van szüksége ahhoz, hogy minden lakos számára észszerű távolságon belül megfelelő minőségű zöldfelületet biztosítsanak, és hogy a földhasználati prioritási kérdéseket eldöntsék. Ezért egy olyan **közös zöldfelület-felügyeleti rendszer kidolgozására** van szükség, amely tervezési és gazdálkodási célokra is használható; ez elengedhetetlen eszköz lenne az értékes zöldfelületek azonosításához és fenntartásához.

A megoldás

Az UGB projekt kísérleti tevékenységeként egy rugalmas zöldfelület-felügyeleti rendszer kifejlesztése történt meg, amely alkalmas városi, elővárosi és vidéki zöldfelületek értékének felmérésére.

GIS-alapú technikák és a zöldfelületek minőségi mutatói (pl. rekreációs infrastruktúra, víz jelenléte, védett területek megoszlása) segítségével zöldfelületi indexeket generáltak, amelyek kimutatták a kutatási területen lévő zöldfelületek rekreációs és tájképi minőségét. Az adatok elemzése során kimutatás készült a lakosok számára 400 méteres távolságon belül megközelíthető zöldfelületekről. Az eredményekből leolvasható volt, hogy mely vidéki térségben van hiány a magas szín-

vonalú rekreációs célú zöldfelületekből, valamint hol szükséges a már meglévő zöldfelületeket infrastrukturális vagy természeti elemekkel bővíteni. A mutatók segítségével olyan mátrixot dolgoztak ki, amely megmutatta a különböző zöldfelületi funkciók ideális helyét. Ez a mátrix használható a rekreációs területek, a gazdasági tevékenységek és a természetes élőhely megőrző zónák ideális helyének meghatározására is. A rendszer segítségével súlyozni tudták a zöldfelületek típusait. A kapott adatok alkalmasak a zöldfelületi kínálattal foglalkozó más tanulmányokkal vagy a településfejlesztési előrejelzésekkel való összehasonlításra. A partner ajánlásai között szerepel a közösségi részvételi módszerek széles körének alkalmazása a mennyiségi adatok alátámasztásához. A közösségi észrevételek és visszajelzések összegyűjtése érdekében ajánlottak a közvetlen demokratikus megközelítések, mint például a szabadtéri workshopok illetve a több érdekelt fél bevonásával megrendezett kerekasztalok és hasonló események megrendezése, helyi cselekvési tervek kidolgozása. Ezek segítségével mérsékelhetőek az esetlegesen előforduló konfliktusok.

A tanulságok

Egy átfogó indikátorkészlet került kidolgozásra pl. a rekreációs érték méréséhez az UGB projekthez kapcsolódóan. Az indikátorkészlet különböző célokra használható, többek között a zöldfelületek fenntartási igényének kimutatására, az idegenforgalmi potenciál tervezésére vagy az ökológiai állapot elemzésére. A kidolgozott GIS-módszertan és a zöldfelületi-mutatók könnyen alkalmazhatóak más régiókra az elemzési célok és a rendelkezésre álló adatok függvényében. Mindennek előfeltétele egy megbízható és jól strukturált adatbázis megléte vagy létrehozása. Fontos, hogy helyi közmegegyezés alapján pontosan megfogalmazzuk és egyértelműsítsük a különböző mutatók összetettségi szintjeit és a használt indikátorokat.

3.2.2 Zöld Kataszteri Nyilvántartó Szolgálat Zadar megye (Horvátország)

A helyi hatóság

Zadar megyei tanácsa felügyeli Zadar funkcionális városi térségét. Zadar városa a központ, több mint 75 000 lakossal. A tanács felelőssége a megyei vagyonkezelés, a területi és gazdasági fejlődés tervezése és a helyi közszolgáltatások megszervezése, kezelése.

A kihívás

Szükséges lenne a városi zöldfelület menedzsment hatékonyabb kialakítása, így Zadar városa komoly előnyökhöz jutna. Ezzel párhuzamosan fejlesztendő terület a város-tervezés és a települési zöldfelület tervezés és -gazdálkodás. A rendszer kialakítását a lakosok száma és a város látogatottsága, idegenforgalmi népszerűsége is indokolja.

A megoldás

Világos és rendszerszerű zöldfelület-katasztert kell kialakítani egy hatékonyabb zöldfelület menedzsment érdekében. Az UGB projekten belül ezt a kihívást egy **Zöld Kataszteri Nyilvántartó Szolgálat** elnevezésű platform létrehozásával oldották meg. Ez a platform lehetővé tette a városi zöldfelületek egyértelmű és szisztematikus áttekintését.

A cél az volt, hogy a Zöld Kataszteri Nyilvántartó Szolgálat minimum két kijelölt területet térképezzen fel GIS-rendszerbe ágyazva, amit végül öt terület feltérképezésével túlteljesítettek. A rendszert a helyszínről is lehet szerkeszteni, így folyamatosan és könnyedén frissíthető. Fontos volt, hogy a nyilvános zöldterületek kezelése nyitottabbá és a nagyközönség számára is láthatóvá és követhetővé váljon. A térinformatikai rendszerben létrehozott Zöld kataszter átfed a rendszerbe bevitt egyéb infrastrukturális rétegekkel, ami segítheti a jövőbeli városfej-

lesztési és zöld infrastrukturális fejlesztéseket. A módszer használatával a város részére sikerült egy releváns indikátor rendszert is kidolgozni.

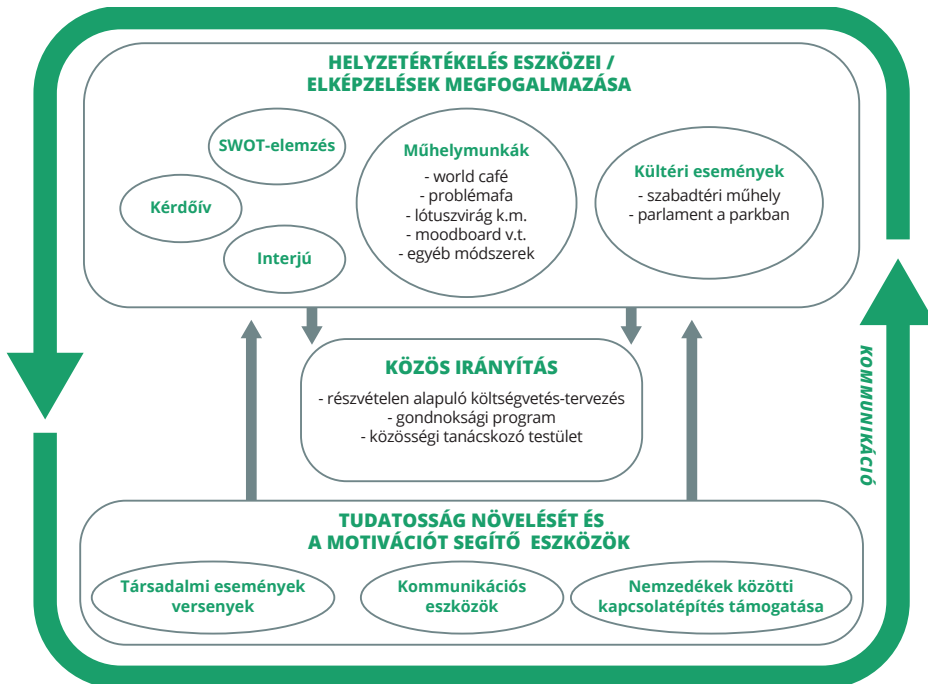
A tanulságok

A helyi hatóságok hatékony bevonása kihívást jelentett annak ellenére, hogy az érdekelt felek találkozási sikeresen zárultak. Így a mutatók kiszámításához szükséges megfelelő adatok megszerzése gyakran akadályokba ütközött, így ezeket nyilvánosan is hozzáférhető adatokkal kellett pótolni.

További információ e-mail: zadra@zadra.hr; telefon: +385 23 492 800

3.3 A KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL MÓDSZEREI ÉS ESZKÖZEI (K)

Kiindulópont: „A közösségi részvétel a tervezési és végrehajtási folyamatokban elengedhetetlen a városi zöldfelület menedzsment társadalmi és gazdasági fenntarthatóságának biztosításához”.

3.ábra: A közösség bevonásának lehetőségei az intelligens városi zöldterület menedzsmentbe

HELYZET ÉRTÉKELÉS ÉS ÖTLET GENERÁLÁS

K-1 SWOT-elemzés segítségével, egy adott helyzet stratégiailag fontos feladatai határozhatóak meg. Felmérhetőek az erősségek (S – strengths), gyengeségek (W – weaknesses), lehetőségek (O – opportunities) és veszélyek (T – threats). Az elemzés helyi, vonzaskörzeti, nemzeti vagy akár nemzetközi szinten is jól alkalmazható.

K-2 Kérdőív: egyszerre szélesebb réteget elérő módszer. Tények, vélemények, hozzáállások vizsgálatára alkalmas. Használható önkitöltős kérdőív, online felmérés, részben strukturált/strukturált kérdőív.

K-3 Interjú: (fél)hivatalos találkozó, ahol az interjút készítő személy információkat, szemléletmódokat, kívánságokat, ötleteket gyűjt. Használható a nem hivatalos, társalgáson alapuló interjú; szabványos vagy nyitott interjú; zárt vagy meghatározott válaszos interjú, fókuszcsoportos interjú.

K-4 World café: részvételen alapuló módszer, amely az összes érdekeltet egy helyen hozza össze egy strukturált folyamatban, élénkíti a párbeszédet és együtt fejlődő társalgási hálózatokat hozhat létre.

K-5 Problémafa: segítségével ábrán is azonosíthatók az okok (gyökek) és a hatások (ágak), a lehetséges megoldások pedig gyümölcsként megjeleníthetők.

K-6 Lótuszvirág kreatív technika: amely a klasszikus ötletbörze technikáját fókuszálja egy vagy több előre meghatározott központi témára. A megoldások egy ábrán, mint a lótuszszirmok jelennek meg.

K-7 Moodboard vizuális technika: végeredménye egy, a közösség által összeállított kollázs, ami és/ vagy képekből, rövid szövegekből, anyagokból áll. Segít kialakítani és érzelmileg is meghatározni a csoport közös elképzelését.

K-8 Etnográfiai workshop: oktatási, társadalmi és kulturális esemény, ahol a résztvevők – egy mentor segítségével – tárgyi vagy immateriális városi kulturális örökségeket kutathatnak vagy jelenít-

hetnek meg. Ezzel gyakorolva a kíváncsiság felébresztést, tudatosság növelését, ítéletek zárójelvezését.

K-9 „Jövőműhely” módszer: segíti a közösséget a kívánt jövőkép kialakításában, figyelmen kívül tartva a szakértők, a szervezetek vagy a tervezőcsapat által beépülő korlátozásokat.

K-10 A formátum, a téma és a helyszín változtatossága: Ennek alkalmazása magával hozza a zavartalan, kényelmes, kreativitásra sarkalló környezetet a közösségi eseményekhez.

K-11 Problémamegoldó munkacsoport egy alulreprezentált csoport tagjának elnöklésével: egy alulreprezentált csoportból választott elnök elősegítheti a szélesebb társadalmi kohéziót, valamint fokozhatja az érintett felek/résztevők társadalmi és kulturális érzékenységét.

K-12 Az örök ellenfelek, ellenlábask hatástalanítása: a felszólalókat kérjük fel, hogy tényeken és kutatásokon alapuló érvekkel támasszák alá véleményüket; vagy kérhetjük azt is, hogy minden kritikus felszólaló adjon javaslatot megoldásra és jelezze, miként tud ennek megvalósításában részt vállalni.

K-13 Szabadtéri műhely: bármely városi zöldfelület újraértelmezése találkozási pontként vagy ötletelésre alkalmas helyként.

K-14 Parlament a parkban (közvetlen demokrácia): A helyszín maga ösztönözi és motiválja az embereket a közterületek használatára, miközben megoldások szülehetnek a kapcsolódó problémákra.

KÖZÖS IRÁNYÍTÁS

K-15 Részvételen alapuló költségvetés-tervezés: a közvetlen demokrácia egyik formája, ahol a polgárok döntenek az önkormányzati költségvetés felosztásáról.

K-16 Gondnoksági program: egy olyan terület átgondolt kezelése, ami nem birtokolható, vagy eredendően közösségi tulajdon.

K-17 Közösségi tanácskozó gyűlés: egy közösség által delegált személyekből álló félhivatalos testület, amely rendelkezik a szükséges képességekkel, kompetenciákkal, motivációval, hogy párbeszédet folytasson más érdekelt felekkel, különösen a döntéshozókkal, tervezőkkel stb.

TUDATOSSÁGNÖVELÉS ÉS MOTIVÁCIÓ

K-18 Társadalmi események és versenyek: egy közterületre vonzza a lakosság szélesebb körét vagy a célzott közösséget. Ilyen például a piac, piknik, stb. Megmérettetések szervezése (pl. fotózás, festés, stb.), hozzá kapcsolódó felhívás a zöldfelületek fejlesztésével vagy fenntartásával kapcsolatos közreműködésre.

K-19 Nemzedékek közötti kapcsolatépítés támogatása: A generációk közötti kapcsolatok támogatása megkönnyíti a készségek megosztását és a zöldfelületek fejlesztésével kapcsolatos közös elképzelések beazonosítását.

K-20 Kommunikációs eszközök: A Kommunikációs terv meghatározza, mit és hogyan szeretnénk kommunikálni, illetve azt is, hogy kinek. Az Értékelt felek Térképével (Stakeholder térképezés) feltárhatók a felek közötti kapcsolatok, törekvések, motivációk és programok. Fogalmazzuk meg a problémát, a tartalmat és publikáljuk. Juttassuk el az anyagot a TV-hez, rádiót, országos és helyi sajtóhoz, közösségi médiába. Tartsunk sajtótájékoztatót.

3.3.1 A közösség bevonása Mariborban (Szlovénia)

A helyi hatóság

Maribor a Podravje régió közigazgatási, üzleti, oktatási és kulturális központja, mindemellett a térségben nemzetközi fontosságú központnak minősül. A város funkcionális térségének, vonáskörzetének teljes lakossága 240 555 fő, megközelítőleg a lakosok fele a városban lakik. A projektet megvalósító Maribor Fejlesztési Ügynökség (MRA) regionális hatáskörrel rendelkezik.

A város által biztosított GIS adatok megfelelő minőségűnek bizonyultak a tervezési dokumentumokban kijelölt zöldfelületekre vonatkozóan.

A kihívás

Mariborban számos elszigetelt, **elhagyott ipari és/vagy degradált területet** vár rehabilitációra. Az UGB projekt keretében is egy ilyen terület került kiválasztásra.

A választás a város régi, hatalmas börtönépületére és annak környezetére esett. A tervezésbe bevonható **közösség azonosítása és mozgósítása** volt legnagyobb kihívás azért, mert ezeket a területeket a civil lakosság teljes hiánya, és a területet használó érdekelt felek sokszínűsége jellemzi.

A megoldás:

Első lépésként a terület hatáskörébe tartozó érintett partneri körök beazonosítása történt meg. Ehhez és a további lépésekhez széles körű innovatív közösségi tervezési eszközöket és módszereket kellett alkalmazni. A részvétel megteremtése után az ötletek megfogalmazása és a terület rehabilitációját követő szükséges elköteleződés biztosítása volt a feladat.

A közösségi részvétel Mariborban kipróbált eszközei:

- közösség azonosítása és meghatározása zöld **társadalmi események** által (Festival dobrega počutja).
- **Közösségi tanácskozó gyűlés** létrehívása és feladatok delegálása a résztvevők számára.
- **Cselekvési terv** kidolgozása az előre meghatározott 3 felhasználói körhöz igazítva.
- Felelősségi körök kiépítése, hogy a rehabilitált terület **fenntarthatósága a jövőben** biztosított legyen.

A konzultatív részvétel szakaszai:

- az érdekelt felek azonosítása és megszólítása a konzultációkon való részvételhez;
- az érdekelt felek aktivizálása a konzultációkban;
- a terület rehabilitációjára vonatkozó közös ajánlások és iránymutatások megfogalmazása, a folyamat közben tartása;
- képi tájékoztató anyag létrehozása és bemutatása, amely segít növelni a személyes bevonódást;

4 fő lépés a szélesebb körű közösségi bevonásra:

- a szélesebb körű érdekeltek beazonosítása;
- a résztvevők aktivizálása, hogy a zöldfelületek megújításával kapcsolatban ötleteket fogalmazzanak meg;
- a megújításra vonatkozó közös javaslatok és iránymutatások megfogalmazásának koordinálása;
- képi anyagok létrehozása és bemutatása a megállapodások megerősítése érdekében;

A tanulságok

Az érintettek különböző csoportjainak meghatározása még a lakosság hiánya mellett is könnyen sikerhez vezetett. Nagyobb kihívást jelentett az érdekelt felek (vagy általában az érdekelt célcsoportok) motiválása. A vezetőknek személyesen kellett bevonniuk és ösztönözniük a résztvevőket; a közvetett kommunikáció nem bizonyult elég ösztönző erőnek. A részvétel fenntartásához látható előrelépésekre és kézzelfogható eredményekre volt szükség abban az esetben, ha nem volt közvetlen személyes érdekeltég a kérdésben.

A legtöbb döntéshozó a folyamat iránt akkor mutatott érdeklődést, ha az ő felelősségi körébe tartozó problémáról volt szó. Más esetben a folyamatot konkrét eredmény nélküli tehernek tekintette.

A láthatóság kulcsfontosságú mind a kérdés, mind az eredmények szempontjából. A képileg megjelenített információk rendkívül hasznosnak bizonyultak a kezdeti vélemények szintézisének bemutatásánál és az ajánlásokra vonatkozó visszajelzések összegyűjtésében is. Forgalmas közterületeken ezek különösen hasznosak, látványosak. Ez a megközelítés könnyen adaptálható más rehabilitálandó területek esetében is.

További információk e-mail: info@mra.si; telefon: +38623331300

3.3.2 Witkowie Green élő labor Krakóban (Lengyelország)

A helyi hatóság

Krakkó önkormányzata Lengyelország második legnagyobb városát irányítja, mintegy 760 000 fős lakossággal. A városi zöldfelületek menedzsmentjét a Krakkói Önkormányzati Zöldterületi Hatóság végzi. Krakóban a zöldfelületek

elérhetőségének becsült átlagos távolsága 418 m. Krakko a Malopolska régióval együttműködve valósította meg az UGB projekt keretein belül meghatározott kísérleti tevékenységet.

A kihívás

A Witkowice erdőben a fenntartás erős hiányosságai és vandalizmus jelei tapasztalhatóak. A problémákat súlyosbítja az erdő által kínált lehetőségekkel kapcsolatos ismerethiány és a területtel szembeni társadalmi érdektelenség.

Az UGB projekt segítségével mozgósítani tudták a lakosságot és a helyi önkormányzatot az erdő megújításával kapcsolatos konzultációkra.

A megoldás

Az érdekelt felek bevonásához az önkormányzat innovatív eszközök széles tárházát vetette be. A helyi iskola tanulóinak bevonása egy felmérésen és egy művészeti versenyen keresztül történt, a tanulók által érték el a szülőket és a tanárokat is. Az első lépéseket egy erdei piknik követte, ahol a művészeti verseny díjátadójára is sor került, futóversenyt szerveztek és e mellett nyílt vitafórumon, interaktív vizuális elemekkel fűszerezett összejövetelen összegyűjtötték a résztvevők erdővel kapcsolatos kívánságait.

Az erdőbe szervezett oktatási célú erdei sétákon a lakosság nemcsak a növény- és állatvilággal kapcsolatos ismereteit bővíthette, de érzéki tapasztalásokon keresztül (érintés, illat) érzelmileg is azonosulhatott az erdővel.

A közvélemény figyelmét jelentősen felélénkítette a részvételen alapuló költségvetés és a gyakorlati infrastruktúra-fejlesztés, így az erdő egyre népszerűbb lett Krakko polgárai körében. A lakosok részvételi költségvetés útján szavazták meg egy 42.000- EU játszótér fejlesztést, amit különösen figyelmemre méltó eredménynek tartunk.

Konzultáció a helyszínen

Az UGB projekt nem csak az erdő értékének tudatosításához járult hozzá, de előrelépés volt az is, hogy ennek következtében az önkormányzat 2040-re célul tűzte ki az erdő területének bővítését a mai 15-ről 120 hektárra.

A tanulságok

Sikeres megközelítésnek bizonyult a városi zöldterületek megújítása kis infrastruktúra-fejlesztéseken keresztül és tanösvény kialakítása révén. A helyi lakosság bevonása a döntéshozatali és tervezési folyamatba jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy növelje a területhez való kötődést és biztosítsa a zöldfelület hosszabb távú fenntarthatóságát.

Az UGB projekt kapcsán szerveződő események lehetőséget biztosítottak a helyi hatóságoknak a Witkowice-erdőtől távol lakók megszólítására is. Ez egy nehezen elérhető cél volt, ezért kiemelt jelentőséggel bír a programban.

Az időben történő megvalósítás nem volt zökkenőmentes: a projekt egyidőben történt a Bibiczanka folyón (ami a területtel párhuzamos) átívelő gyaloghíd tervezésével és a híd tervezett kivitelezésének idejével. Ezt figyelembe kellett venni, az alkalmazandó víz- és építésügyi törvényekkel együtt. A két projekt összehangolása időigényesnek, bonyolultnak bizonyult.

További információk e-mail: sekretariat@zsm.krakow.pl;
telefon: +48 12 20 10 240

3.3.3 Gondnoksági program Budapesten (Magyarország)

A helyi hatóság

A XII. kerület Hegyvidék a „legzöldebb” kerület Magyarország fővárosában, Budapesten. A Hegyvidék a környezetminőség alapján a főváros legjobb állapotú kerületei közé tartozik és egyes területei – elsősorban az erdőrészek – nemcsak kerületi, hanem összbudapesti igényeket is kiszolgálnak. Itt található a város legnagyobb erdőterületei – emiatt Budapest tüdejének is nevezik –, emellett számos park található a kerületben, a városi erdők és egyes zöldterületek pedig

magas szintű természeti védettséget élveznek. Az említetteken túl a kerületben jelentős nagyságú közterületi zöldfelület található, amelyek szintén gondoskodást és figyelmet igényelnek.

A kihívás

Egy jól karbantartott városi zöldfelület számos ökológiai szolgáltatást nyújt, aminek maximalizálását a felelős helyi hatóság és a helyi polgárok közötti együttműködés révén lehet megvalósítani. A hagyományos „felülről lefelé” módszerek korlátozottan bizonyultak, ezért új megközelítésekre volt szükség a zöldfelületek fejlesztésében, fenntartásában.

A megoldás

Ma a lakosok bevonása a közterületi zöldfelületek karbantartásába egy Zöldfelület Gondnoksági programon keresztül történik a XII. kerületi Zöld Iroda támogatásával és felügyeletével.

A Hegyvidéken számos olyan kis zöld felület, zöld sáv található, ami korábban nem állt parkfenntartói kezelésben, és a magáningatlanokhoz tartozó utcai zöld sáv kategóriájába sem sorolható. E területek száma folyamatosan bővül, köszönhetően az újabb és újabb lakossági észrevételeknek, valamint a „szabad” területek folyamatos felmérésének. Az önkormányzat 2017 tavaszán kezdte meg az említett kisméretű zöld felületek megújítását, első lépésként beültetési terveket készítve közel harminc területre, kiemelt figyelmet szentelve

az egységes megjelenésnek, a szárazságtűrőbb és őshonos növényfajok telepítésének. Emellett a tervek elkészítésénél alapvető cél volt, hogy a beültetett növények fajtájuk és elosztásuk szerint minden évszakban látványossá tegyenek egy-egy zöldfelületet. Jelenleg a kisméretű zöldfelületek mintegy kétharmada alkalmas arra, hogy azokat a gondnoksági program keretében – akár a beültetést, akár a rendszeres karbantartást tekintve – kerületi iskolák, lakóközségek, civil szervezetek stb. gondozhassák.

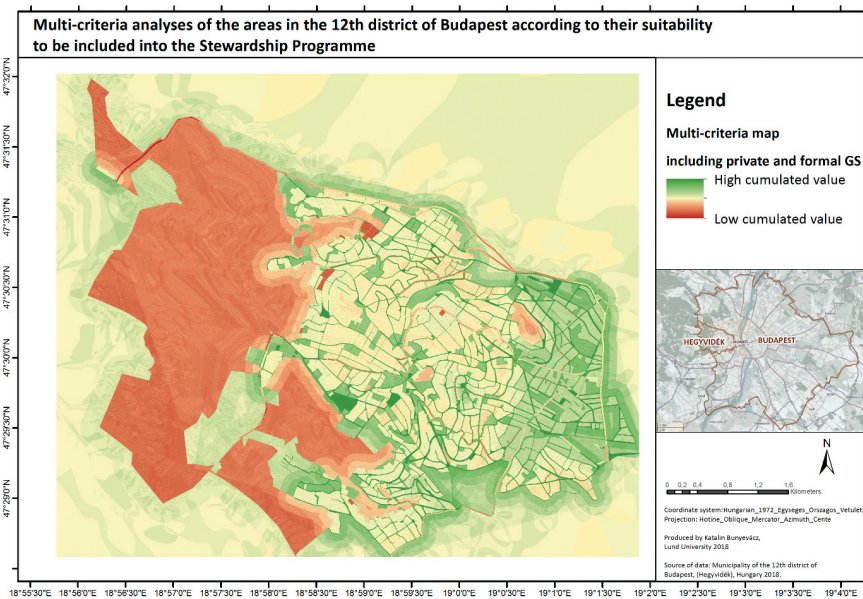
A Gondnoksági program keretében az aktív közösség, intézmény vagy szervezet a saját maga által karbantartott helyszínen kap egy információs táblát, amin jól láthatóan fel van tüntetve a terület gondozója. A Gondnoksági program lényege

a zöldfelületekkel kapcsolatos helyi szemléletformálás és a közösségi bevonás elősegítése.

Az önkormányzat és a gondnokok kétoldalú együttműködési megállapodást írnak alá. A megállapodás felvázolja a feladatokat, a felelőségeket és a munkával kapcsolatos jelentéstételi kötelezettséget. A jelentkezések folyamatosan zajlanak, eddig megközelítőleg 20 terület szerepel a Gondnoksági programban.

Az UGB projekttel párhuzamosan egy **GIS-módszertant** fejlesztettek ki az érdekeltek bevonásával. Meghatározták a fontos városi zöldfelületek jellemzőit, hogy a jövőben lehetővé tegyék több terület bevonását a Gondnoksági programba. A kiválasztott jellemzők méréséhez **térbeli mutatókat** generáltak, és tematikus térképeken **vizualizálták** az ArcMap10-ben elérhető különböző GIS-eszközöket (**4. ábra**).

4. ábra: Budapest XII. kerületi területeinek több szempontú elemzése

A tanulságok

A Gondnoksági program, valamint a GIS-módszertan más helyi hatóságok számára is adaptálható. A GIS-módszertan különösen azok számára hasznos, akik hasonló programot szeretnének indítani. A program indításának előfeltétele a gondnokság alá helyezhető területek azonosítása a lakosság bevonásával és egyéb módszerrel.

A pilot tevékenység köztes értékelése alapján kiderült, hogy a gondnokoknak nagyobb szabadságra van szükségük a saját területük megválasztásában, és közvetlen kapcsolatot keresnek a helyi önkormányzat felelős szakembereivel, kertészével is. Ezért a programot a Zöld Iroda átalakította úgy, hogy az új területeket a leendő gondnokok maguk javasolják a továbbiakban és a teljes fenntartási, területkezelési feladatot maguk látják el, amiben az önkormányzat igény szerint természetesen támogatást nyújt. Ezzel sokkal nagyobb felelősséget vállalnak a gondozni kívánt területért, javulhat a fenntartás hatékonysága valamint csökkenhet a Zöld Iroda munkaterhelése és ellenőrzési terhelése is.

A gondnokok számára - kertészeti ismereteik bővítése érdekében – gondnoksági kisokos készül, mely a zöldfelületek főbb gondozási feladatait, a jellemző növényeket mutatja be.

További információ: e-mail zoldpont@hegyvidek.hu,

3.4 A TÖBB ÉRDEKELT RÉSZVÉTELÉVEL ZAJLÓ IRÁNYÍTÁSI MEGKÖZELÍTÉSEK ALKALMAZÁSÁRA SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK (M-MENEDZSMENT)

Kiindulópont: „A több érdekelt részvételével zajló irányítás elkerülhetetlen, de kialakíthatatlan eszköz a hatékony városi zöldfelület menedzsmentben”.

5.ábra: A több érdekelt részvételével zajló irányítási megközelítések alkalmazása az innovatív zöldfelület menedzsmentben

TÖBBSZINTŰ IRÁNYÍTÁS

M-1 Helyi stratégiai partnerség: A helyi stratégiai partnerségek összehozzák a közösség tagjait, az önkénteseket, az állami és a magán-szektor képviselőit, valamint a helyi hatóságokat, mindez a helyi problémák közös kezelése, a finanszírozás elosztása, valamint a stratégiák és kezdeményezések megvitatása érdekében történik.

M-2 Helyi akciócsoport: létrehívása a projektek hatékony közösségi vezetésének érdekét szolgálja. Célja, hogy erősítse az együttműködést a több proaktív lakost tömörítő csoporton belül.

M-3 Városi zöldfelület-stratégia és helyi cselekvési tervek: A városi zöldfelület-stratégia célja egy adott helyzet megoldása, valamint a jövőkép megfogalmazása kollektív célok alapján.

M-4 Területi paktum: egy megállapodás a helyi, regionális és nemzeti szintű kormányzati szervezetek között arról, hogy miként működnek együtt, és hogyan hangolják össze szakpolitikai programjaikat.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS INTÉZMÉNYESÍTETT FORMÁI

M-5 Üzletfejlesztési negyed: Az üzletfejlesztési negyed egy független, üzleti tulajdonban lévő üzleti társaság, amelynek célja a kijelölt hely kereskedelmi tevékenységének javítása. A vállalkozásoknak egy ilyen területen további adót vagy illetéket kell fizetnie a projektek finanszírozása érdekében.

M-6 Zöld barter: egyfajta cserekereskedelmi folyamat, amely az önkormányzatok és a vállalkozások között alakul ki. Rövid vagy hosszú távú partnerségeken keresztül a vállalkozások arra kapnak engedélyt, hogy a városi zöldfelület-fejlesztési befektetések kapcsán elért előnyökből nyereséghez jussanak.

M-7 Zöldfelület adoptálása: A vállalkozások szerződést kötnek az önkormányzattal, amelyek szerint egyes zöldfelületeket vagy közterületek kisebb részeit fejlesztik és karbantartják, cserébe a helyszíni bérmentes használatáért promóciós célra (pl. plakát kihelyezés).

M-8 Támogatási program: az önkormányzat által nyújtott támogatás bármely szereplő részére, amely a támogatott felet bizonyos célkitűzések teljesítésére (pl. zöldfelület-gondnokság), valamint bizonyos speciális finanszírozási követelmények betartására kötelezi.

M-9 Szociális vállalkozás: Nyílt, felelősségteljes és befogadó módon vezetett szociális gazdasági szereplő. Fő célja a társadalmi hatás elérése, és másodrendű számára a megtermelt nyereség. Innovatív módon biztosít árukat és szolgáltatásokat, illetve a nyereségét főként társadalmi célok elérésére használja.

3.4.1 Együttműködési platform Budapesten

A helyi hatóság

Budapest XII. kerülete a nagy közösségi és magántulajdonú, városi zöldfelületeivel a főváros legzöldebb kerülete. Az önkormányzat a városi zöldfelületeit különleges eszköznek tekinti, és komoly erőfeszítéseket tesz azok tervezésére, fejlesztésére és fenntartására.

Az önkormányzat 2016 végén megalakította a Hegyvidéki Zöld Irodát, amelynek fő feladata, hogy a tervezéssel, programok szervezésével, új kezdeményezések megvalósításával és a hatósági feladatok ellátásával is segítse a helyi környezeti elemek megóvását, fejlesztését, figyelembe véve a kerületi sajátosságokat, a lakossági preferenciákat és a fenntartható fejlődés szempontjait.

A kihívás

A helyi hatóságok költségvetésében a városi zöld ügyekre csekély erőforrás kerül elkülönítésre. Általánosságban elmondható, hogy egy helyi önkormányzat beruházási vagy környezetvédelmi osztályán csak néhány ember foglalkozik a városi zöldfelületekkel. A szakemberek gyakran érzik úgy, hogy munkájuk elszigetelt, és nem kapnak elég támogatást.

A megoldás

A Zöld Iroda felismerte a városi zöld ügyekkel foglalkozó önkormányzatoknál dolgozó szakemberek igényét egy közös platformra, ezért informális találkozót kezdeményezett a környezetvédelmi feladatokkal kapcsolatos tapasztalatok megosztására. A Zöld Iroda által elindított informális találkozó olyan sikeres volt, hogy rendszeressé tette a „**KöZöld**” találkozókat, melyre Budapest minden kerülete kap meghívót.

A találkozók célja a tapasztalatok, jó gyakorlatok megosztása, a közérdekű ügyek megvitatása, a kerületek közötti együttműködés elősegítése.

A tematikus találkozók eddigi témái: környezetvédelem általánosságban, fakasztások, klímastratégia, környezetvédelmi jogszabályok, a fák fenntartása, a tudatosság növelése, támogatási alkalmazások, lakossági programok, például komposztálási és mulcsozási program, valamint hulladékgazdálkodás.

A Közöld platform előnyei egyértelműek:

- **lehetőséget biztosít a helyi hatóságok között az ismeretek megosztásához, és tapasztalatszeréhez**
- **együttműködést alakít ki azonos irányítási szinten,**
- **elősegíti a bevált gyakorlatok átadását,**
- **szinergiát alakít ki:** a Közöld fórumnak is köszönhetően a Budapesti Fővárosi Önkormányzat új stratégiát kezdett el kidolgozni a városi zöldterület-gazdálkodáshoz.
- **lendületet ad a szélesebb körű változásoknak:** a helyi hatóságoknak mára meggyőződése, hogy kötelező feladataik mellett a zöld kérdésekkel szélesebb körben is foglalkozniuk kell.

A tanulságok

Az önkormányzat nagyon elégedett a Közöld platform eredményével, a zöld irányelvekre gyakorolt hatása (nem csak a XII. kerületben) potenciálisan előkészíti az utat az új zöld irányelvek számára más kerületi, esetleg települési önkormányzatoknál.

További információk: e-mail: zoldpont@hegyvidek.hu;
telefon: +36 1 224 5900/ 590

4. ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK KOMBINÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGE

SZEMLÉLTETŐ PÉLDÁK

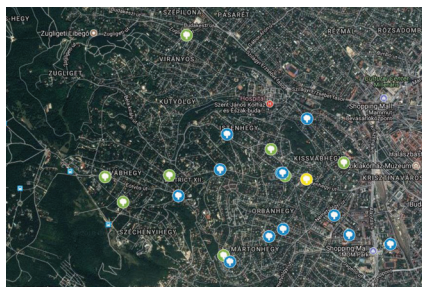
Amikor az önkormányzatok szembesülnek a zöldfelület menedzsment kihívásaival, **a kreatív eszközök és módszerek kombinációja biztosíthat megfelelő megoldást.** A felsorolt példák arra szolgálnak, hogy jobb betekintést adjanak a szóban forgó eszközök és módszerek alkalmazásának korlátlan és izgalmas lehetőségébe.

- Ha egy önkormányzat **helyi fakatasztert** hozna létre, megfelelő GIS-eszközöket érdemes alkalmaznia. Hasznára válik, ha az adatgyűjtési és az értékelési folyamatba bevonja az érintett, érdekelt feleket, a lakosságot. A legjobb eredmény elérése érdekében célszerű más kormányzervekkel is együttműködni.
- Az új, városi zöldfelületek megtervezése érdekében és a legjobb eredmény eléréséhez, a helyi önkormányzat részére előnyt jelenthet a közösség bevonása, innovatív eszközök használata a tervezéshez és amennyiben széles körben együttműködőket keres a horizontális és vertikális eszközök mentén. Egy új városi zöldfelület létrehozása történhet a 3. fejezetben leírt alábbi eszközök kombinációjával:

- indikátorok elemzése, a szükségletek, igények felmérésére (G-5, G-8, G-9)
- a zöldfelületek rekreációs értékének elemzése (G-6, G-7)
- helyi akciócsoport létrehozása a tervezéshez és a megvalósításhoz (M-2)
- a lakosok bevonása a konzultációs gyűlésekbe (K-17).

További példák:

- Amennyiben az **elhanyagolt vagy az arányaiban kis városi zöldfelületek** gondozása az egyik fő kihívás. Megoldást jelenthetnek a közösség bevonás (K-15, K-16, K-17) vagy a felelősségi körök átadásának technikái (M-5 - M-9). A tevékenységet segíthetik továbbá a GIS-eszközök is (G-4).

- **Komplex térbeli fejlesztési megközelítések alkalmazása** esetén elengedhetetlen a grafikonok és térképek (G-14) megrajzolása, amelyek az aktuális zöldfelületi ellátottság állapotát mutatják. Érdemes az adminisztratív adatokat (G-2), valamint indikátorokat (G-4 - G-9) használni. A megbízható adatbázis beszerzése érdekében felvehető a kapcsolat a döntéshozókkal, létrehozható egy vagy több helyi akciócsoport (M-2), és kidolgozható a városi zöldfelületi-stratégia, illetve a helyi cselekvési terv (M-3).
- Egy innovatív városi zöldfelületi menedzsment előkészítésénél érdemes feltárni **a részvételen alapuló megközelítések és a digitális megoldások közötti szinergiákat**. Kombinálni szükséges a közösségi alapú (kezdeti) adatgyűjtési megközelítéseket (G-1) az érzelmek és elvárások közvetítésére alkalmas alkalmazásokkal és a közösségi média adatait, illetve a nagy mennyiségű adaton végzett elemzéseket.
- Nagyszerű lehetőség (és gyakori tendencia), hogy **a zöldfelületeket szabadtéri közösségi „központként” használják**. Kérdőívekkel (K-2), interjúkkal (K-3) a lakosok elvárásainak és igényeinek feltárása történhet meg. A megfelelő igényelemzéshez a vonzerő mutatói alkalmazhatóak (G-6). Érdemes fokozni a közösség aktivizálását a zöldfelülethez kapcsolódó társadalmi és kulturális rendezvényeinek megszervezésénél (K-18), a szabadtéri tanteremnél (K-13), az etnográfiai workshopnál (K-8), a parlament a park-

ban (K-14) technikánál. A helyi vállalkozások bevonása egy üzletfejlesztési negyeden keresztül (M-5) vagy egy zöld barter (M-6) révén hasznos támogatók becsatolását eredményezi.

- **Elhagyatott földterület használatához és zöldfelületté alakításához** elsőrendű feladat a fenntartási (G-4) és ökológiai mutatók (G-5) meghatározása. A közösség bevonása már a kezdeti szakaszban megkezdhető. A folyamatot támogatja a SWOT-elemzés (K-1) készítése, és közösség cselekvési motiváltságának és hajlandóságának elemzése. Alkalmazható a közvetlen demokrácia (K-14) módszere, a társadalmi események (K-18) szervezésével kombinálva. Agondnoksági programok (K-16) létrehívásának elősegítése magával hozhatja a városi mezőgazdaság bővülésének lehetőségét.
- Sikeres **zöld tetők és zöld falak építése és fejlesztése érdekében elengedhetetlen a közösség** bevonása és a döntő irányítási, fenntartási kérdések tisztázása. Alkalmazható eszközök és módszerek az interjúk (K-3), műhelyek és események szervezése (K-18, K-4 - K-12), a megfelelő kommunikációs eszközök (K-20) használata. Az ügyet segítheti egy helyi akciócsoport (M-2) kialakítása, a karbantartási gondnoksági program (K-16), a zöldterületek adoptálása (M-7), a támogatási programok (M-8).

REFERENCIÁK

- Ambrose-Oji, B. et al., 2015, GREEN SURGE, Deliverable 6.1, The governance of urban green spaces in selected EU-cities- Policies, practices, actors, topics.
- Buijs, A. et al., 2016, GREEN SURGE, Deliverable 6.2, Innovative governance of urban green spaces – Learning from 18 innovative examples across Europe.
- Buizer, M., Arts, B., Kok, K. (2011). Governance, Scale and the Environment: The Importance of Recognizing Knowledge Claims in Transdisciplinary Arenas. *Ecology and Society* 16(1), art 21.
- EC, 2015, Towards an EU Research and Innovation policy agenda for Nature-Based Solutions & Re-Naturing Cities. Final Report of the Horizon 2020 Expert Group on, Nature-Based Solutions and Re-Naturing Cities'. Directorate-General for Research and Innovation. Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw Materials.